Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet 2024

Adviseur	: M. Jansma	**Datum B&W**	: 3 juni 2025
Programma	: 6. Sociaal domein	**Datum Raad**	: 24 juni 2025
Portefeuillehouder	: T. van der Pas	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Net als in 2022 en 2023 heeft Rozendaal over 2024 een tekort op het BUIG[1] budget. Het eigen risico bedraagt 7,5% van het budget over 2024. Met als aanvullende voorwaarde dat er, over 2022, 2023 en 2024, prake is van een gecumuleerde tekort van meer dan 7,5 %.
Voor 2024 is onze gemeente, evenals voor 2022 en 2023, door de Toetsingscommissie Vangnetregeling namens het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) geattendeerd op de mogelijkheid een Vangnetuitkering aan te vragen (* bijlage 1) [2].
Zowel over 2022 als 2023 is de Vangnetuitkering toegekend; het ging om € 11.577 voor 2022 en € 7.915 over 2023. Zoals te zien in de attendering namens het Ministerie, zou het voor 2024 om een veel geringer bedrag gaan: € 584. Maar vanwege het langere-termijnperspectief wordt ook voor dit jaar de mogelijkheid benut, zie verder bij Argumenten.

Het BUIG budget wordt voor gemeenten tot 15.000 inwoners, binnen een landelijk bepaald macrobudget, verdeeld op basis van historische gegevens: de uitgaven van het jaar T-2. Overschotten kunnen worden behouden, tekorten moeten zelf worden aangevuld. Maar als een tekort hoger is dan een bepaalde norm, kunnen gemeenten in aanmerking komen voor aanvullende financiering: een Vangnetuitkering. Omdat deze wordt betaald uit het macrobudget voor alle gemeenten, moet een aanvraag voor een Vangnetuitkering aan bepaalde eisen voldoen en moet de raad ermee instemmen.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van B&W om een Vangnetuitkering aan te vragen. Het college van B&W is immers verantwoordelijk voor de uitvoering van de inkomenswetten. Het college heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze wetten gemandateerd aan het college

---

[1] De BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen) was de invoeringswet waarmee in 2009 verschillende geldstromen voor inkomensvoorzieningen werden gebundeld. De term BUIG is blijven bestaan als uitdrukking van de bundeling van de financiële middelen voor de bijstand. Het gaat hier om de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ en de inkomensvoorziening voor startende ondernemers in het kader van het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (BBZ 2004).
2. In het algemeen moeten gemeenten wanneer over 2022 en/of over 2023 een Vangnetuitkering is verleend, over 2024 een uitgebreid verzoek indienen. Maar, evenals voorheen, geldt voor gemeenten tot 5.000 inwoners een uitzondering: zij mogen te allen tijde een basisverzoek indienen.

van Rheden. Daarom hebben wij informatie van Rheden nodig om onze aanvraag te kunnen indienen.

De voorwaarden op hoofdlijnen: *- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel;* *- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie;* *- het college geeft een toelichting op deze verklaring;* *- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college.*

Met voorliggend voorstel worden de mening en instemming van de raad gevraagd. Onderdeel van de aanvraag Vangnetuitkering is een collegeverklaring. Zoals hierna toegelicht, moet de gemeenteraad instemmen met deze collegeverklaring. De conceptaanvraag inclusief collegeverklaring en het concept raadsbesluit zijn bijgevoegd (* bijlagen 2 en 3).

Gevraagde beslissing

1. Kennisnemen van de informatie met betrekking tot de Vangnetuitkering Participatiewet 2024
2. Instemmen met de Verklaring van het college

Wat willen we bereiken?

Doelstelling is om een deel van het tekort op het BUIG-budget 2024 gecompenseerd te krijgen. gemeenteraad speelt hierin een autome rol, naast het college. Deze rol wordt hiernar toegelicht.

Toelichting rol gemeenteraad

Zoals hiervóór gesteld, moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Aan de gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met zijn instemming stelt de gemeenteraad vast, dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.
Aan het college wordt gevraagd de opvattingen van de raad in de aanvraag samen te vatten.
De gemeenteraad, vertegenwoordigd door de voorzitter en de griffier, dient te tekenen voor zijn instemming met de verklaring van het college[3]. Daarmee bevestigt de gemeenteraad dat het college:

- voldoende duidelijk heeft gemaakt wat de oorzaken zijn van het tekort;
- voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen afdoende is om de geschetste problemen aan te pakken;
- voldoende duidelijk heeft gemaakt dat dit pakket van maatregelen tezamen leidt tot een beoogde tekortreductie, waarbij het effect van deze maatregelen kwantitatief dan wel kwalitatief is beschreven en inzichtelijk is gemaakt.

[3] De burgemeester en de secretaris moeten de aanvraag ondertekenen.

Wat moet met de raad worden gedeeld?
De gemeenteraad moet in staat worden gesteld om de verklaring van het college adequaat te kunnen beoordelen. Het gaat hierbij dus om een - zoveel mogelijk- gelijkwaardige informatiepositie van de gemeenteraad ten opzichte van het college. Daartoe stelt het college een samenvatting van de Verklaring op. Deze samenvatting gaat aan de eigenlijke collegeverklaring vooraf. Daarnaast heeft de Toetsingscommissie een checklist voor raadsleden gemaakt, waarmee zij de verklaring inhoudelijk kunnen controleren (* bijlage 4).
Op- en aanmerkingen vanuit de raad worden opgenomen in de definitieve aanvraag. In het uiteindelijke aanvraagformulier dient een samenvatting van de opvattingen van de raad te worden opgenomen. Hierin moet kernachtig worden weergegeven wat de opvattingen zijn van de gemeenteraad ten aanzien van de analyse van het tekort, van de maatregelen gericht op tekortreductie en van het gehele proces van de signalering van het tekort tot het indienen van de aanvraag. Na instemming van de raad kan het college de aanvraag indienen bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De deadline voor indiening van de aanvraag is uiterlijk 15 augustus. Dit is een zogeheten fatale termijn, daarna kan geen aanvraag meer worden ingediend.

Argumenten
1. Met de verklaring verantwoordt het college zich niet alleen naar de gemeenteraad, maar ook naar andere gemeenten. Deze gemeenten dragen financieel bij aan de Vangnetuitkering, omdat deze wordt bekostigd uit het macrobudget (voor alle gemeenten) van twee jaar na het tekortjaar. Het gaat dus om solidariteit tussen gemeenten. Daarom moet het college inzicht geven in de maatregelen die het heeft getroffen om het tekort te reduceren.
2. Over 2024 gaat het met € 584 om een relatief gering bedrag (* zie bijlage 1, bevestigd door de Rekentool bijlage 5). Echter, het is in het belang van onze gemeente om meerjarig een beroep te doen en dat gehonoreerd te krijgen. Rozendaal behoort tot een groep gemeenten voor wie de standaard verdelingssystematiek over meerdere jaren negatief uitpakt en waarvoor het Rijk een nieuwe opzet wil ontwikkelen.

Kanttekeningen
Over 2024 gaat het om relatief veel werk gezien de te verwachten hoogte van de bijdrage. Echter: het is, in verband met mogelijke toekomstige aanvragen, van belang dat er sprake is van continuïteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

a) Planning
1. Tijdpad Aanvraag Vangnetuitkering
Vrijdag 15 augustus 2025: **laatste** datum waarop de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet (TC) de aanvraag moet hebben ontvangen. Dit is een fatale termijn!
De TC beoordeelt de genoemde oorzaken van het tekort niet inhoudelijk, er is sprake van een procedurele toets. De inhoudelijke beoordeling is een kwestie van het lokale bestuur.
De toetsingscommissie verstuurt de aanvraag naar de staatssecretaris van SZW. De staatssecretaris neemt **binnen 8 weken** na ontvangst van de aanvraag een besluit.

Q1-2026: bij een positieve beslissing vindt uitbetaling van de Vangnetuitkering plaats in het eerste kwartaal in het tweede jaar na het tekortjaar. Zoals bekend, vindt bekostiging plaats uit het macrobudget 2026.

b. Evaluatie
De uitkomsten van dit proces zijn meegenomen in de afspraken Sociaal domein met Rheden. Ook over 2022 en 2023 heeft onze gemeente een Vangnetuitkering aangevraagd en gehonoreerd gekregen. Wat er sindsdien is veranderd:
1. In kwartaalrapportages Sociaal domein wordt een relatie gelegd tussen de Rozendaalse aantallen en uitgaven BUIG-budget en onze eigen begroting. Deze informatie is van belang om de ontwikkelingen te kunnen monitoren.
2. Er vindt jaarlijks een informerend gesprek plaats tussen de portefeuillehouder Sociaal domein en de managers Werk en Inkomen van de gemeente Rheden. Dit geeft inzicht in de werkwijze en de mogelijkheden en onmogelijkheden van de uitvoering op het gebied van Werk en inkomen. Zoals bekend vormen, in de Rozendaalse Sociale visie, vastgesteld in de raad van 19 maart 2024, de inwoners met een inkomen tot 120% Wsm (Wettelijk sociaal minimum, met andere woorden: de bijstandsnorm) een prioritaire groep. Hiertoe behoren alle inwoners met een uitkering.

c) Participatie en communicatie
Tijdpad Aanvraag Vangnetuitkering
Zie bij a) Planning

d) Publicatie verplicht?
Nee.

Wat mag het kosten?
De aanvraag is erop gericht inkomsten te genereren. Wij zijn door de Toetsingscommissie namens het Ministerie van SZW geattendeerd op de mogelijkheid gebruik te maken van de Vangnetregeling (*zie bijlage 1). Over 2024 bedroeg het Rijksbudget voor de BUIG voor Rozendaal € 94.052. De besteding was € 102.273, een negatief resultaat van € 8.221 (-8,7%). Het kan onze gemeente, aldus een eerste berekening, € 584 opleveren. * Zie bijlagen 1 en 5 (Rekentool).

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum,	Ester Weststeijn,
gemeentesecretaris	burgemeester

Bijlagen
1. Attenderingsmail van de Toetsingscommissie (TC)
2. Conceptaanvraag Vangnetuitkering Participatiewet 2024. Versie basisverzoek.
3. Concept raadsbesluit
4. Checklist voor de raad
5. Rekentool